

Rekenkamercommissie

Leidschendam-Voorburg en Rijswijk

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente
Leidschendam-Voorburg
Postbus 905
2270 AX Voorburg

Datum 20 juli 2009
Ons kenmerk 2009/19280
Uw brief/kenmerk --
Contactpersoon Mevrouw M. Mattern
Telefoon (070) 300 8592 fax (070) 300 8401
Bijlagen Onderzoeksrapport
Onderwerp Onderzoek beheer en onderhoud sportaccommodaties

Gem. Leidschendam/Voorburg	
Class.nr.:	
Reg.nr. 2009/20437	
Origineel: <i>ACC</i>	Ingekomen dd: 20 JULI 2009
Raad dd:	Kopie: Gem. Secr.
Ontv.bev.: ☒ N	Soort:
E.T.	Verw. nr.: 09/15548
Doss.nr.:	Afdoen:

Geacht college,

1. Inleiding

Bijgaand doe ik u toekomen het rapport "Onderzoek beheer en onderhoud sportaccommodaties in de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Rijswijk". Dit onderzoek is in opdracht van de rekenkamercommissie Leidschendam-Voorburg en Rijswijk uitgevoerd door onderzoeksbureau DSP-groep te Amsterdam. In het onderzoek is voorzien in het onderzoeksprogramma 2009 van de rekenkamercommissie.

Bij brief van 25 mei 2009 heb ik het concept van het onderzoeksrapport in het kader van het ambtelijk hoor en wederhoor aan de gemeentesecretaris van beide gemeenten voorgelegd met het verzoek dit op feitelijke onjuistheden te doen controleren. De van hen ontvangen opmerkingen zijn zoveel mogelijk verwerkt in het thans voorliggende rapport. Er mag dus van uitgegaan worden dat het rapport geen feitelijke onjuistheden bevat.

Anders dan bij eerdere in opdracht van de rekenkamercommissie totstandgebrachte rapporten hebben de onderzoekers in het afsluitende hoofdstuk "Toetsing aan het normenkader" van het onderhavige rapport beide gemeenten met elkaar vergeleken. Om een dergelijke vergelijking te doorgronden is het noodzakelijk, indien de daaraan

ten grondslag liggende bevindingen omtrent beide gemeenten ook beschikbaar zijn. Om die reden wordt reeds in het kader van het bestuurlijk hoor en wederhoor een gezamenlijk rapport gepresenteerd voor beide gemeenten.

Naar aanleiding van het rapport heeft de rekenkamercommissie conclusies en aanbevelingen geformuleerd. Deze treft u in het onderstaande aan. In het kader van het bestuurlijk hoor en wederhoor ontvangt de commissie gaarne hierop uw eventuele reactie. In artikel 10, derde lid, van de Verordening op de rekenkamercommissie Leidschendam-Voorburg en Rijswijk is sinds de laatste wijziging bepaald dat de reactietermijn voor dit hoor en wederhoor maximaal vier weken bedraagt. De rekenkamercommissie ziet uw eventuele reactie daarom uiterlijk 17 augustus 2009 tegemoet.

Uw reactie en het eventuele antwoord van de commissie daarop zullen tegelijk met de aanbieding van het rapport ter kennis worden gebracht van de raad van uw gemeente. Indien daaraan uwerzijds behoefte bestaat, is de commissie gaarne bereid tot een mondelinge toelichting.

Voorafgaande aan de conclusies en aanbevelingen zijn aanleiding en vraagstelling van het onderzoek vermeld.

2. Aanleiding onderzoek

De achtergrond van dit onderzoek ligt vooral bij de verschillende organisatievormen die binnen de gemeenten voorkomen en de daarmee samenhangende verschillende financiële en juridische aspecten. Het accommodatiebeleid is de kern van het gemeentelijk sportbeleid. Het doel van het onderzoek is het geven van inzicht in de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het sportaccommodatiebeleid, de uitvoering van beheer en onderhoud en hoe de raad in voorkomende gevallen wordt geïnformeerd.

3. Vraagstelling

De centrale vraagstelling voor het onderzoek luidde:

Vinden beheer en onderhoud van de sportaccommodaties in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk doeltreffend en doelmatig plaats?

Van deze hoofdvraag is een aantal deelvragen afgeleid, die gegroepeerd zijn rond vier

Vinden beheer en onderhoud van de sportaccommodaties in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk doeltreffend en doelmatig plaats?

Van deze hoofdvraag is een aantal deelvragen afgeleid, die gegroepeerd zijn rond vier thema's:

1. sportaccommodatiebeleid

- Wat is het gemeentelijke beleidskader voor beheer en onderhoud van sportaccommodaties?
- Welke doelen en uitgangspunten zijn geformuleerd in het sportaccommodatiebeleid?
- Zijn de doelen en uitgangspunten vertaald in concrete prestatieafspraken/-indicatoren? Zo ja welke?
- Voert de gemeente expliciet beleid in de sportsector wat betreft privatisering of verzelfstandiging?
- Wat zijn de voordelen en nadelen bij beheer en onderhoud door private partijen in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk?

2. huidige beheerssituatie

- Welke beheersvormen komen op dit moment voor in de gemeente en welke kenmerken hebben zij?
- Wat is de rolverdeling en samenwerkingsrelatie binnen de gemeente en tussen gemeente, exploitanten/beheerders en gebruikers?

3. doelrealisatie

- Worden de genoemde prestatie-indicatoren gemonitord c.q. gemeten?
- Hoe is het gesteld met de kwaliteit (van beheer en onderhoud) van de accommodaties?
- Hoe is het gebruik en de bezetting van de accommodaties?
- Hoe liggen de gemeentelijke kosten voor onderhoud en beheer per accommodatiesoort?
- Hoe beoordelen de gebruikers (de kwaliteit van) de accommodaties op het gebied van beheer en onderhoud?

4. informatie en controle

- Beschikt de gemeenteraad over voldoende informatie over het beheer en onderhoud van gemeentelijke sportaccommodaties om zijn kaderstellende en controlerende taak te vervullen?

onvoldoende om met zekerheid te kunnen vaststellen in welke mate beide gemeenten hun doelen op het gebied van sportaccommodaties halen en welke invloed de keuze van de beheersvorm daarop heeft. Daarbij speelt ook mee dat *Leidschendam-Voorburg* pas recentelijk haar beheerstrategie heeft gewijzigd: de gevolgen daarvan zijn nog niet in beeld.

- Ondanks het onvoldoende inzicht kan wel worden geconcludeerd dat het sportaccommodatiebeleid van zowel *Leidschendam-Voorburg* als *Rijswijk* in het algemeen en de organisatie van het beheer en onderhoud in het bijzonder op een aantal punten tekortschiet voor wat doeltreffendheid en doelmatigheid betreft. Dat heeft niet zozeer te maken met de gehanteerde beheersvormen als wel met de manier waarop deze worden toegepast. In beide gemeenten worden aan de voorkant niet altijd heldere en expliciete prestatieafspraken gemaakt met de uitvoerders van het beleid en vooral ook ontbreekt het aan toetsing c.q. monitoring van die afspraken.
- Beide gemeenten willen steeds meer taken bij beheersstichtingen en verenigingen neerleggen als prikkel richting beheersstichtingen en verenigingen en ter ontlasting van de gemeente. Deze taken dienen vervolgens te worden verricht door vrijwilligers. Niet is gebleken dat de gemeenten zich de vraag hebben gesteld of een overdracht van taken aan vrijwilligers aan beperkingen onderhevig is.
- Hoewel de raad in beide gemeenten over in beginsel voldoende informatie beschikt om haar contolerende taak en kaderstellende taak naar behoren te vervullen, zou een meer proactieve opstelling bij met name de kaderstellende taak te overwegen zijn.

In het onderstaande wordt deze algemene conclusie nader toegelicht.

4.2. Doeltreffendheid van het sportaccommodatiebeleid

Doeltreffendheid betreft de mate waarin de doelen van het sportaccommodatiebeleid zijn bereikt door de uitvoering ervan.

Zowel *Leidschendam-Voorburg* als *Rijswijk* streven naar toegankelijke, betaalbare, veilige en kwalitatief goede sportaccommodaties met een hoge bezetting. Voor zover daar zicht op is scoren de buitensportaccommodaties van beide gemeenten op genoemde doelen goed en de binnensportaccommodaties redelijk. Op het punt van bezetting valt de grootste winst te boeken: verhuur aan derde gebruikers is vooralsnog beperkt. Daarmee voldoen beide gemeenten niet op alle punten aan de door henzelf gestelde doelen.

4.3. Doelmatigheid van het sportaccommodatiebeleid

Doelmatigheid betreft de mate waarin de gewenste doelen met inzet van zo weinig mogelijk middelen worden bereikt. Hier ligt de vraag voor in hoeverre beheer en onderhoud in beide gemeenten op een efficiënte manier zijn ingericht en worden toegepast.

Buitensport

Wat betreft de buitensport is de beheerssituatie, die *Leidschendam-Voorburg* en *Rijswijk* voorstaan, niet wezenlijk verschillend: beide gemeenten willen steeds meer taken bij de verenigingen neerleggen als prikkel richting de verenigingen en ter ontlasting van de gemeente. Klein onderhoud en doorverhuur van velden, alsmede eigendom, beheer en onderhoud van de clubhuizen ligt zo veel mogelijk bij de verenigingen. De gemeente blijft te allen tijde eigenaar van de grond en daarmee verantwoordelijk voor het groot onderhoud van de velden. Dit in verband met eventuele uitplaatsing, verplaatsing of herstructurering in de toekomst. Voor wat de tennisparken in *Rijswijk* betreft wordt overigens aan dit uitgangspunt niet voldaan.

Op twee punten verschilt het beleid ten aanzien van de buitensportaccommodaties van elkaar. Belangrijkste verschil is dat *Leidschendam-Voorburg* de afgelopen jaren nadrukkelijk heeft aangestuurd op een geharmoniseerde beheerssituatie volgens het hierboven geschetste model. Dat is ook grotendeels gelukt. *Rijswijk* daarentegen wil in grote lijnen hetzelfde, maar stuurt daar nauwelijks op. Als gevolg daarvan blijven historische gegroeide verschillen in de beheerssituatie van sportparken hier bestaan met als risico dat verenigingen zich benadeeld kunnen voelen. Bijvoorbeeld omdat zij wel en andere verenigingen niet verantwoordelijk zijn voor beheer, onderhoud en afschrijving van de opstallen. Een tweede verschil is dat in *Leidschendam-Voorburg* per sportpark een zogeheten beheerstichting is opgericht met daarin vertegenwoordigd alle verenigingen die het park als thuisbasis gebruiken. Hoewel dat niet wezenlijk verschilt van de situatie in *Rijswijk*, waar met verenigingen in principe dezelfde afspraken kunnen worden gemaakt, biedt dit in de praktijk – voor zover daar nu al zicht op is¹ – toch een aantal voordelen. De beheerstichtingen voelen zich verantwoordelijk voor het reilen en zeilen op de sportparken: zij houden de bespeelbaarheidsnormen nauwlettend in de gaten, signaleren knelpunten, trekken waar nodig aan de bel bij gemeente en/of gebruikers en zijn zich aan het oriënteren op kansen voor medegebruik. In het geval dergelijke taken bij individuele verenigingen liggen, zoals in *Rijswijk*, schieten deze taken er eerder bij in, omdat ze opgaan in de vele andere taken en werkzaamheden die op de vereniging afkomen. Bovendien zijn de stichtingen een

Noot ¹ De beheerstichtingen bestaan nog te kort om vergaande conclusies te kunnen trekken.

krachtigere gesprekspartner richting de gemeente, omdat de verenigingen samen sterker staan. Naar het zich laat aanzien zijn de beheerstichtingen meer dan een papieren constructie, omdat het taken die de capaciteit en expertise van verenigingen vaak te boven gaan, als het ware uit de verenigingen tilt. Voorwaarde is natuurlijk wel dat er voldoende menskracht en expertise bij de beheerstichtingen aanwezig is of via externe ondersteuning wordt ingebracht. Dat geldt feitelijk ook voor verenigingen, die dezelfde taken op zich af zien komen.

Binnensport

Terwijl het beheersbeleid voor wat betreft de buitensport niet wezenlijk verschilt, houden *Leidschendam-Voorburg en Rijswijk* er wel een verschillend beleid op na waar het gaat om de binnensport. Het eigendom en daarmee groot onderhoud van de sporthallen ligt in beide gevallen bij de gemeente. Klein onderhoud, zaalverhuur en exploitatie houdt *Rijswijk* van oudsher in eigen hand, terwijl *Leidschendam-Voorburg* dit overlaat of wil gaan overlaten aan commerciële exploitanten en beheerstichtingen. De gedachte is dat die meer kennis en ervaring hebben op het gebied van het bedrijfsmatig, efficiënt en marktgericht exploiteren van sporthallen. Het is sterk de vraag of dat laatste het geval is bij overdracht van deze taken aan beheerstichtingen. Ook wat betreft de gymzalen gaat *Rijswijk* uit van de bestaande situatie: eigendom, onderhoud en doorverhuur ligt soms bij de schoolbesturen, soms bij de gemeente zelf. In *Leidschendam-Voorburg* is dat nu ook het geval, maar hier stuurt men doelgericht aan op een geharmoniseerde beheerssituatie met volledige overdracht van gymzalen naar schoolbesturen.

Wat voor invloed deze verschillen in beheersvorm hebben op de doelmatigheid van het sportaccommodatiebeleid valt niet exact vast te stellen. Een zuivere vergelijking tussen beide gemeenten is niet mogelijk, onder meer door een verschil in opbouw van kosten, leeftijd van gebouwen, grondprijs en berekeningssystematiek voor loonkosten en overhead. De gegevens die er zijn rechtvaardigen evenwel de conclusie dat doelmatigheid niet zozeer samenhangt met de keuze van de beheersvorm, als wel met de manier waarop die beheersvorm wordt toegepast.

Prestatieafspraken met de uitvoerders van het beleid

Hoe beheer, onderhoud en verhuur van binnen- en buitensportaccommodaties ook wordt geregeld, de gemeente is en blijft altijd regisseur van het sportaccommodatiebeleid. Zij is opdrachtgever, of dat nu is aan een ambtelijke dienst, een commerciële exploitant, een beheerstichting, een schoolbestuur of een vereniging die taken uitvoert.

Sportaccommodaties worden immers voor een (groot) deel betaald met overheidsgeld. Het gaat om basisvoorzieningen die zonder overheidsbijdrage commercieel niet aantrekkelijk

zijn. De gemeente bepaalt de doelen en uitgangspunten van het beleid en dient die zoveel mogelijk te waarborgen door goede (prestatie)afspraken te maken met de uitvoerders van het beleid. Daarbij gaat het om aspecten als de kwaliteit en de toegankelijkheid van accommodaties, het bereik van achterstandsgroepen en bijzondere doelgroepen, de hoogte van tarieven enzovoorts.

Vooraf in *Rijswijk*, maar ook in *Leidschendam-Voorburg* worden over dit soort zaken onvoldoende prestatieafspraken 'aan de voorkant' gemaakt. Met private partijen, zoals beheerstichtingen, verenigingen, commerciële exploitanten en schoolbesturen, worden wel afspraken vastgelegd, maar veelal niet concreet en expliciet genoeg.² Waar uitvoeringstaken plaatsvinden door een ambtelijke dienst, ontbreken prestatieafspraken vrijwel volledig.

Monitoren van het beleid c.q. de afspraken

Goede afspraken maken alleen is niet voldoende. Daarnaast moet de gemeente als opdrachtgever toetsen of het sportbeleid ook daadwerkelijk adequaat wordt uitgevoerd. Toetsing en controle kan plaatsvinden door het beleid te monitoren. Die monitoring dient betrekking te hebben op de doelen en uitgangspunten van het sportbeleid. Dat is iets waar het zowel in Leidschendam-Voorburg als Rijswijk goeddeels aan ontbreekt. De verantwoordelijkheid voor het nakomen van de afspraken leggen beide gemeenten nu nog te zeer bij uitvoerders van het beleid. Daar schuilt een gevaar in, want in geval van financieel wanbeleid of niet nakomen van afspraken is tijdig ingrijpen en bijsturen gewenst. Uiteindelijk dient de gemeente vanuit het maatschappelijk belang immers toch bij te springen als een private partij omvalt. Een zekere mate van toezicht is dan ook nodig. Dat geldt overigens óók voor accommodaties, die volledig in gemeentelijk beheer zijn. Ook dan is het zaak om tijdig te kunnen ingrijpen als een accommodatie uit de pas loopt.

Noot ² Dit vereist een onderhandelingsproces, want hoe meer grenzen de gemeente oplegt aan het ondernemerschap, hoe minder aantrekkelijk het is voor een private partij om taken over te nemen.

5. Aanbevelingen

Leidschendam-Voorburg en Rijswijk

- Operationaliseer de doelen van het sportaccommodatiebeleid in specifieke en meetbare doelen.
- Maak – in het verlengde van de geoperationaliseerde doelen – heldere, concrete en expliciete prestatieafspraken met de uitvoerders van het beleid. Dat geldt voor private partijen die taken uitvoeren (verenigingen, beheerstichtingen, commerciële exploitanten, schoolbesturen), maar ook voor een ambtelijke dienst die belast is met uitvoeringstaken.
- Toets of het sportbeleid ook daadwerkelijk adequaat wordt uitgevoerd door het beleid, vertaald in prestatieafspraken per accommodatie, door structureel te monitoren;
- Grijp in of stuur bij indien de monitorgegevens daartoe aanleiding geven.
- Zorg voor ondersteuning en/of deskundigheidsbevordering van de beheerstichtingen en verenigingen, opdat zij beschikken over voldoende capaciteit en expertise om de veelal specialistische taken te kunnen uitvoeren.
- Faciliteer als gemeente beheerstichtingen en verenigingen, bijvoorbeeld door het als gemeente afsluiten van een W.A.-verzekering voor vrijwilligers.
- Beperk de administratieve lasten voor beheerstichtingen en verenigingen zoveel mogelijk.
- Vervul als gemeenteraad een meer proactieve rol bij met name de kaderstellende taak.

Rijswijk

- Stel vast of de uitvoering van het sportaccommodatiebeleid nog altijd tot de kerntaken van de gemeente behoort.
- Zorg voor een duidelijk beleidskader, waartegen verzoeken uit het veld kunnen worden afgezet en dat (de schijn van) willekeur zoveel mogelijk uitsluit.
- Stuur aan op een geharmoniseerde beheerssituatie voor de buitensportparken.

Hoogachtend,

De voorzitter van de rekenkamercommissie
Leidschendam-Voorburg en Rijswijk,

mr. W.J.K. Brugman

[DSP - groep]

Onderzoek – Advies – Management

Beheer en onderhoud van sportaccommodaties in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk

Onderzoek in opdracht van de gezamenlijke Rekenkamer-
commissie van Leidschendam-Voorburg en Rijswijk

Paul Duijvestijn
Joost Groenendijk
Eric Lagendijk

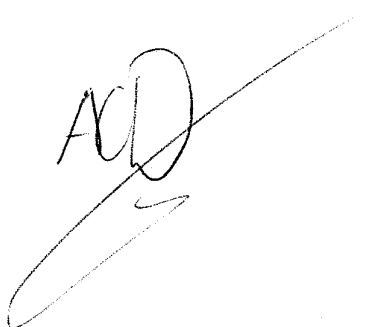
Beheer en onderhoud van sportaccommodaties in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk

Onderzoek in opdracht van de gezamenlijke Rekenkamercommissie van Leidschendam-
Voorburg en Rijswijk

Amsterdam, 14 juli 2009

Paul Duijvestijn
Joost Groenendijk
Eric Lagendijk

Met medewerking van:
Marieke de Groot

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'ACD', with a long horizontal stroke extending to the right and a large loop underneath.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doel	3
1.2	Onderzoeksvragen en begrippenkader	3
1.3	Methodische opzet	4
1.4	Normenkader	5
1.5	Leeswijzer	6
2	Leidschendam-Voorburg	7
2.1	Sportaccommodatiebeleid	7
2.2	Huidige beheersituatie	15
2.3	Doelrealisatie	21
2.4	Informatie en controle	29
3	Rijswijk	31
3.1	Sportaccommodatiebeleid	31
3.2	Huidige beheersituatie	36
3.3	Doelrealisatie	41
3.4	Informatie en controle	48
4	Toetsing aan het normenkader	50
4.1	Doeltreffendheid	50
4.2	Doelmatigheid	52
4.3	Informatie en controle	55
	Bijlagen	
Bijlage 1	Documentenlijst	58
Bijlage 2	Lijst met geïnterviewden	60
Bijlage 3	Gebruikersenquête	61
Bijlage 4	Situatietekening binnensportaccommodaties in Leidschendam-Voorburg	62
Bijlage 5	Onderhoudstaken beheer sportparken Rijswijk	63
Bijlage 6	Overzicht sportaccommodaties Rijswijk	65
Bijlage 7	Organisatiestructuur gemeente Rijswijk	66
Bijlage 8	Overzicht kosten accommodaties Rijswijk	67
Bijlage 9	Overzicht van doelen sportaccommodatiebeleid	71
Bijlage 10	Resultaten en effecten van het sportaccommodatiebeleid in beeld	72

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In de periode januari tot en met mei 2009 heeft de gezamenlijke Rekenkamercommissie van Leidschendam-Voorburg en Rijswijk onderzoek laten verrichten naar het beheer en onderhoud van de sportaccommodaties in beide gemeenten. De achtergrond van dit onderzoek ligt vooral bij de verschillende organisatievormen voor beheer en onderhoud. Die hangen op hun beurt weer samen met verschillende financiële en juridische aspecten. Accommodatiebeleid is, daarnaast, de kern van het gemeentelijke sportbeleid.

Het doel van het onderzoek is het geven van inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het sportaccommodatiebeleid in beide gemeenten, de uitvoering van beheer en onderhoud en hoe vanuit het oogpunt van transparantie de raad in voorkomende gevallen wordt geïnformeerd. Het onderzoek is niet gericht op het vormen van een oordeel over de doelmatigheid en doeltreffendheid van het accommodatiebeleid in concrete gevallen.

1.2 Onderzoeksvragen en begrippenkader

De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt:

Vinden beheer en onderhoud van de sportaccommodaties in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk doeltreffend en doelmatig plaats?

Van deze hoofdvraag is een aantal deelvragen afgeleid, die gegroepeerd zijn rond vier thema's:

1 sportaccommodatiebeleid

- Wat is het gemeentelijke beleidskader voor beheer en onderhoud van sportaccommodaties?
- Welke doelen en uitgangspunten zijn geformuleerd in het sportaccommodatiebeleid?
- Zijn de doelen en uitgangspunten vertaald in concrete prestatieafspraken/-indicatoren? Zo ja welke?
- Voeren de gemeenten expliciet beleid in de sportsector wat betreft privatisering of verzelfstandiging?
- Wat zijn de voordelen en nadelen bij beheer en onderhoud door private partijen?

2 huidige beheersituatie

- Welke beheervormen komen op dit moment voor in de gemeenten en welke kenmerken hebben zij?
- Wat is de rolverdeling en samenwerkingsrelatie binnen gemeente en tussen gemeente, exploitanten/beheerders en gebruikers?

3 doelrealisatie

- Worden de genoemde prestatie-indicatoren gemonitord c.q. gemeten?
- Hoe is het gesteld met de kwaliteit (van beheer en onderhoud) van de accommodaties?
- Hoe is het gebruik en de bezetting van de accommodaties?
- Hoe liggen de gemeentelijke kosten voor onderhoud en beheer per accommodatiesoort?
- Hoe beoordelen de gebruikers (de kwaliteit van) de accommodaties op het gebied van beheer en onderhoud?

4 informatie en controle

- Beschikt de gemeenteraad over voldoende informatie over het beheer en onderhoud van gemeentelijke sportaccommodaties om zijn kaderstellende en controlerende taak te vervullen?

Begrippenkader

Hieronder volgt de definiëring van de centrale begrippen, die binnen het onderzoek worden gehanteerd:

- **Doeltreffendheid:** de mate waarin de doelstellingen van het sportaccommodatiebeleid zijn bereikt door de uitvoering ervan. Beheer en onderhoud vormen daarbij een middel. De vraag is of dit middel op een effectieve manier wordt toegepast, dat wil zeggen of het bijdraagt aan de gewenste doelen.
- **Doelmatigheid:** de mate waarin de gewenste doelen met inzet van zo weinig mogelijk middelen worden bereikt. Doelmatigheid betreft dus de route naar het doel. Bij het vaststellen van de doelmatigheid kijken we of niet méér beleidsprestaties of -effecten verwezenlijkt hadden kunnen worden met dezelfde inzet van middelen. Oftewel: wordt 'beheer en onderhoud' op een efficiënte manier ingericht en toegepast?
- **Buitensportaccommodaties:** sportparken en -velden, tennisparken, inclusief de opstallen (kleedkamers en clubhuis/kantine).¹
- **Binnensportaccommodaties:** sporthallen, gymzalen en (binnen)zwembaden.²
- **Beheer:** de zorg en verantwoordelijkheid voor het toezicht op en het op peil houden van de kwaliteit en veiligheid van sportaccommodaties.
- **Onderhoud:** het in goede staat houden van sportaccommodaties.³
- **Exploitatie:** het uitbaten en runnen van sportaccommodaties.

1.3 Methodische opzet

De onderzoeksmethode bestaat uit drie onderdelen: documentenanalyse, interviews met sleutelpersonen en een gebruikersenquête.

Noot 1 In Rijswijk maken het wielervedparcours, het fietscrossterrein, de petanque-accommodatie en de golfbanen gezien hun specifieke situatie geen onderdeel uit van het onderzoek. Verder laten we in Leidschendam-Voorburg de zwembaden goeddeels buiten beschouwing: in 2009 wordt de huidige zwembadconfiguratie daar doorgelicht. Het betreft een onderzoek naar de capaciteit, de verschillende vormen van beheer en exploitatie en tarieven van de zwembaden.

Noot 2 Tennishallen maken in Leidschendam-Voorburg wel onderdeel uit van het onderzoek, in Rijswijk niet.

Noot 3 Feitelijk vormt onderhoud, evenals schoonmaak, onderdeel van beheer.

Documentenanalyse

Het onderzoek is gestart met het screenen en analyseren van relevante en beschikbare documenten, zoals sportbeleidsdocumenten, gebruiksgegevens, kwaliteitsgegevens en financiële gegevens (zie bijlage 1 voor het overzicht van de geraadpleegde documenten).

Interviews

Vervolgens zijn interviews gehouden met een aantal sleutelpersonen, die inzicht kunnen bieden in het sportaccommodatiebeleid en de uitvoering daarvan (zie bijlage 2 voor een overzicht van de geïnterviewde personen). De vragenlijst die wij bij deze mensen hebben afgenomen is een afgeleide van de onderzoeksvragen uit paragraaf 1.2. Per respondent is een aantal relevante vragen geselecteerd. Van elk interview is een bondig verslag opgesteld, dat ter bevestiging en eventueel correctie is terugggelegd aan de respondenten. De interviewverslagen, die zijn geaccordeerd door de respondenten, vormen onderdeel van het dossier en zijn separaat beschikbaar.

Gebruikersenquête

Tenslotte is een telefonische enquête gehouden onder tien verenigingsbestuurders in iedere gemeente. Dit geeft een indicatie van de tevredenheid van de gebruikers over kwaliteit van (beheer en onderhoud van) de sportaccommodaties (zie bijlage 3 voor deze enquête).

1.4 Normenkader

Genoemde onderzoeksmethoden worden gebruikt om te komen tot een feitelijke beschrijving van het sportaccommodatiebeleid in beide gemeenten, de huidige beheersituatie, de mate van doelrealisatie en informatie en controle. In een volgende stap wordt de beschreven situatie in Rijswijk afgezet tegen en getoetst aan een zevental specifieke normen: de eerste drie normen hebben betrekking op de doeltreffendheid van het sportaccommodatiebeleid, norm 4 tot en met 6 op de doelmatigheid van het beleid en norm 7 op het informeren van de raad.

Doeltreffendheid

- 1 Er zijn specifieke en meetbare doelen geformuleerd.
- 2 De geformuleerde doelen zijn gemonitord.
- 3 De resultaten zijn conform de specifieke en meetbare doelen.

Doelmatigheid

- 4 Er is een gefundeerde keuze gemaakt voor de – in financieel, organisatorisch en juridisch opzicht – meest doelmatige beheervorm.
- 5 Deze beheervorm wordt in praktijk ook toegepast.
- 6 De uitvoering van de gekozen beheervorm blijkt ook in praktijk doelmatig.

Informatie en controle

- 7 De raad wordt met het oog op haar controlerende en kaderstellende taak adequaat geïnformeerd.

1.5 Leeswijzer

De hoofdstukken 2 en 3 geeft een feitelijke beschrijving van de resultaten van Leidschendam-Voorburg respectievelijk Rijswijk aan de hand van de onderzoeksvragen uit paragraaf 1.2. Aan elke onderzoeksvraag wordt een paragraaf gewijd. Beide hoofdstukken kennen een vergelijkbare opbouw. De eerste paragraaf brengt het sportaccommodatiebeleid van de gemeenten in beeld. Vervolgens beschrijft de tweede paragraaf de huidige beheersituatie in de betreffende gemeente. In de derde paragraaf wordt verslag gedaan van de resultaten en effecten van het beleid, voor zover die bekend zijn en de vierde paragraaf gaat in op de rol en het informeren van de gemeenteraad.

In hoofdstuk 4 volgt tenslotte de beantwoording van de centrale onderzoeksvraag betreffende de doeltreffendheid en doelmatigheid van het sportaccommodatiebeleid. Hiertoe worden de bevindingen uit hoofdstuk 2 en 3 getoetst aan het normenkader uit paragraaf 1.4. In tegenstelling tot de 'feitenhoofdstukken' is hier ook ruimte voor interpretatie.